

MONUMENTA IURIS

ესპანეთის მონარქიის 1812 წლის

19 მარტის კონსტიტუცია*

პარი IV. მეფის შესახებ

თავი I. მეფისა და მისი ხელშეუვალი უფლებამოსილების შესახებ

მუხლი 168. მეფე, როგორც პიროვნება, წმინდა და ხელშეუვალია. დაუშვებელია, მან არასწორად იმოქმედოს.

მუხლი 169. მეფის ტიტულია მისი კათოლიკური უდიდებულესობა.

მუხლი 170. აღმასრულებელი ხელისუფლება მხოლოდ მეფეს ეკუთვნის და მისი უფლებამოსილება ვრცელდება ყველაფერზე, რაც ხელს შეუწყობს სახელმწიფოს საზოგადოებრივი წესრიგისა და უსაფრთხოების შენარჩუნებას, კონსტიტუციისა და კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 171. კანონების დამტკიცებისა და გამოქვეყნების პრეროგატივის გარდა, მეფეს ასევე გააჩნია შემდეგი უფლებამოსილებები:

1. გამოსცეს ისეთი განკარგულებები, რეგულაციები და დაანესოს შეზღუდვები, რაც მას მიაჩნია აუცილებლად კანონების სრული აღსრულებისთვის;
2. უზრუნველყოს, რომ სამართლიანობა დროულად და სრულად აღსრულდეს მთელ სამეფოში;
3. გამოაცხადოს ომი და გააფორმოს სამშვიდობო ხელშეკრულებები და მოახდინოს მათი რატიფიცირება, ხოლო შემდეგ წარადგინოს ისინი კორტესების სხდომის წინაშე;
4. სახელმწიფო საბჭოს წარდგინებით დანიშნოს ყველა სამოქალაქო და სისხლის სამართლის სასამართლოს მოსამართლეები;

* დასაწყისი იხ. ჟურნალის პირველ ნომერში (რედ.).

5. მოახდინოს პირების წარდგენა ყველა სამოქალაქო და სამხედრო სამსახურში;
6. სახელმწიფო საბჭოს რეკომენდაციით მოახდინოს პირების წარდგენა სამეფო პატრონაჟის ქვეშ მყოფ ყველა საეპისკოპოსო, ფეოდალურ და საეკლესიო მაღალ თანამდებობაზე;
7. კანონის შესაბამისად მიაწოდოს ყველა სახის ჯილდო;
8. იყოს ყველა საზღვაო და სახმელეთო ჯარების მთავარსარდალი და დანიშნოს გენერლები;
9. იყოლიოს შეიარაღებული ძალები და გაანაწილოს ისინი ყველაზე მისაღები წესით;
10. წარმართოს დიპლომატიური და კომერციული ურთიერთობები უცხო სახელმწიფოებთან და დანიშნოს ელჩები, მინისტრები და კონსულები;
11. მოჭრას მონეტა, რომელზეც დატანილი იქნება მისი ბიუსტი და სახელი და გვარი;
12. მოანესრიგოს სახელმწიფო სახსრების განკარგვა ხაზინის ყველა ნაწილში;
13. მოახდინოს დამნაშავეების შეწყალება კანონის შესაბამისად;
14. შესთავაზოს კორტესებს კანონების შემუშავება ან გაუქმება, რომლებმაც შესაძლოა ხელი შეუწყონ ერის საერთო კეთილდღეობას, რათა კორტესებმა შეძლოს საკითხზე დებატები დადგენილი ფორმის შესაბამისად;
15. კორტესების თანხმობით დაუშვას ან აკრძალოს საეკლესიო საბჭოების განკარგულებების და საეკლესიო ინსიგნიების და პირადი აღჭურვილობის შესახებ დადგენილებების გამოქვეყნება, რომლებიც შეიცავს ზოგადი იმპორტის შესახებ დებულებებს; თუ ისინი ეხება იმ კონკრეტულ საქმეებს ან საკითხებს, რომლებიც მთავრობის საზრუნავს წარმოადგენს, მიიღოს სახელმწიფო საბჭოს რჩევა; ხოლო თუ ისინი ეხება ან მოიცავენ სასამართლო დავის სუბიექტებს, იუსტიციის უზენაესი სასამართლო იღებს იურისდიქციას მის განსახილველად და კანონის შესაბამისად გამოსცემს შესაბამის განკარგულებას;
16. დანიშნოს და თანამდებობიდან გაათავისუფლოს სახელმწიფო მინისტრები და სხვა თანამდებობის პირები.

მუხლი 172. მეფეს გააჩნია შემდეგი შეზღუდვები მის უფლებამოსილებასთან დაკავშირებით:

1. მეფემ არავითარი საბაბით არ უნდა შეაფერხოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და ვადებში გამართული კორტესების სხდომა, შეაჩეროს ან დაითხოვოს ის და არც რაიმე სახით ხელი შეუშალოს მის სხდომებსა და განხილვებს. ისინი, ვინც აღნიშნულში მონაწილეობენ მეფის რჩევითა თუ დახმარებით, ცხადდებიან მოლაღატეებად და ისჯებიან, როგორც მოლაღატეები;
2. მეფე არ უნდა გავიდეს სამეფოდან კორტესების თანხმობის გარეშე, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩაითვლება, რომ მან უარი თქვა გვირგვინზე;
3. მან არ უნდა გაასხვისოს, მიანიჭოს სხვას, უარი თქვას ან გადასცეს სხვას, რაიმე ფორმით, სამეფო ხელისუფლება ან მისი რომელიმე პრეროგატივა. თუ რაიმე მიზეზით მას სურს უარი თქვას გვირგვინზე მისი მომავალი მემკვიდრის სასარგებლოდ, ის ვალდებულია მიიღოს კორტესების თანხმობა ამასთან დაკავშირებით;
4. მან არ უნდა გაასხვისოს, გადასცეს სხვას ან სხვას გაუცვალოს რომელიმე პროვინცია, ქალაქი, დაბა ან ესპანეთის ტერიტორიის რომელიმე სხვა ნაწილი, რაც არ უნდა მცირე იყოს მისი ფართობი;
5. კორტესების თანხმობის გარეშე მან არ უნდა შექმნას ალიანსი სამხედრო თავდასხმისთვის და არ გააფორმოს ვაჭრობის სპეციალური ხელშეკრულება რომელიმე უცხო სახელმწიფოსთან;
6. კორტესების თანხმობის გარეშე, საერთაშორისო ხელშეკრულების ფარგლებში, მან არ უნდა მიანოდოს მარაგები უცხო სახელმწიფოს;
7. კორტესების თანხმობის გარეშე მან არ უნდა გადასცეს სხვას ან გაასხვისოს სახელმწიფო ქონება;
8. თავისი ერთპიროვნული უფლებამოსილებით მას არ შეუძლია დააკისროს ვინმეს რაიმე საგადასახადო ვალდებულება, პირდაპირი თუ ირიბი, ან მოითხოვოს რაიმე სახის და დასახელების მარაგი, ან მარაგი რაიმე ობიექტისთვის; არამედ, სახელმწიფო სახსრების ყველა სახის განაწილება უნდა მართოს კორტესებმა;
9. მან არ უნდა მიანიჭოს რაიმე განსაკუთრებული პრივილეგია რომელიმე პირს ან პირთა გაერთიანებას;
10. მან არ უნდა მიისაკუთროს რომელიმე პირის ან პირთა გაერთიანების ქონება, ხელი არ უნდა შეუშალოს ქონების თავისუფალ ფლობას, გამოყენებას და მისგან სარგებლის მიღებას; ხოლო, თუ ნებისმიერ დროს, საზოგადოებრივი სარგებლობის ობიექტისთვის საჭირო გახდა რომელიმე ფიზიკური პირისთვის ქონების ჩამორთმევა, ამ ფიზიკურ პირს უნდა მიეცეს შესაბამისი

ანაზღაურება ან გადაეცეს ამ ქონების ეკვივალენტი ღირებულების ქონება, რომელიც ფასდება კეთილსინდისიერი და მიუკერძოებელი პირების მიერ;

11. მან არ უნდა ჩამოართვას თავისუფლება არცერთ ფიზიკურ პირს და არც ერთპიროვნული ძალაუფლების გამოყენებით დასაჯოს იგი რაიმე სასჯელით. სახელმწიფო მინისტრი, რომელიც ხელს აწერს ასეთ ბრძანებას და მოსამართლე, რომელიც აღასრულებს მას, პასუხს აგებენ ერის წინაშე და ისჯებიან, როგორც პირადი თავისუფლების დამრღვევი პირები. ამის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ამას მოითხოვს სახელმწიფოს კეთილდღეობა და უსაფრთხოება, რა შემთხვევაშიც მეფეს შეუძლია გასცეს ბრძანება ნებისმიერი პირის დაკავების შესახებ იმ პირობით, თუ ეს პირი ორმოცდარვა საათის განმავლობაში გადაეცემა კომპეტენტური იურისდიქციის მქონე სასამართლოს ან მოსამართლეს;
12. დაქორწინებამდე მეფემ ამის შესახებ უნდა შეატყობინოს კორტესებს მისგან თანხმობის მიღების მიზნით, ხოლო თუ ის არ დაიცავს ამ წესს, ჩაითვლება, რომ მან უარი თქვა გვირგვინზე.

მუხლი 173. კორტესები განაგებს მეფის ტახტზე ასვლას ან, თუ ის არასრულწლოვანია, ადგენს დროს, როდესაც მან უნდა აიღოს მართვის სადავეები და დადოს ფიცი შემდეგი სიტყვებით:

მე, ი.ნ., (მეფის სახელი) ღვთის მაღლითა და ესპანეთის მონარქიის კონსტიტუციის ძალით, ესპანეთის მეფე, ვფიცავ ღმერთისა და წმინდა სახარებების წინაშე, რომ დავიცავ და შევინარჩუნებ რომაულ კათოლიკურ და სამოციქულო რელიგიას და არ დავუშვებ სხვა რელიგიას სამეფოში; რომ მხარს დავუჭერ ესპანეთის მონარქიის კონსტიტუციას და კანონებს და უზრუნველვყოფ მათ დაცვას და რომ ყველა ჩემი ქმედება მიმართული იქნება სიკეთისა და კეთილდღეობისკენ; რომ მე არ გავასხვისებ, არ გადავცემ სხვას ან არ გამოვაკლებ სამეფოს მის რომელიმე ნაწილს; რომ მე არასოდეს მოვიტხოვ რაიმე პროდუქტს, ფულს ან რაიმე სხვას, რაც არ იქნება განსაზღვრული კორტესების მიერ; არავის ჩამოვართმევ მის ქონებას; და, უპირველეს ყოვლისა, რომ პატივს ვცემ სახელმწიფოებრივ და ინდივიდუალურ თავისუფლებას: და თუ მე ვიმოქმედებ ჩემი ფიცის ან მისი რომელიმე ნაწილის საწინააღმდეგოდ, ჩემი ბრძანებები არ შესრულდება და ყველა ასეთი აქტი იქნება ბათილი. ღმერთი დამეხმარება და დამიფარავს, თუკი ჩემი ფიცის ერთგული ვიქნები, ხოლო თუ დავარღვევ ფიცს, პასუხს ვაგებ ამაზე!

თავი II. გვირგვინის მემკვიდრეობის შესახებ

მუხლი 174. დაუშვებელია ესპანეთის სამეფოს დანაწილება; კონსტიტუციის გამოკვეყნებიდან ტახტის მემკვიდრე ყოველთვის შეირჩევა ტახტის კანონიერი, მამრობითი თუ მდედრობითი სქესის შთამომავლებიდან, პირველშობილობის წესის დაცვით.

მუხლი 175. მას, ვინც კანონიერ ქორწინებაში არ არის დაბადებული, უფლება არ აქვს იყოს ესპანეთის მეფე.

მუხლი 176. მამრობითი სქესის წარმომადგენლებს უპირატესობა ენიჭებათ მდედრობითი სქესის წარმომადგენლებთან შედარებით, ხოლო იმავე წოდების უფროსი ასაკის პირებს ყოველთვის ენიჭებათ უპირატესობა უმცროსი ასაკის პირებთან შედარებით; თუმცა უფრო ახლო სანათესავო შტოს ან წოდების მდედრობითი სქესის წარმომადგენლებს ენიჭებათ უპირატესობა უფრო შორეული შტოს მამრობითი სქესის წარმომადგენლებთან შედარებით.

მუხლი 177. მეფის ყველაზე უფროსი ვაჟის შვილს, ბიჭს ან გოგოს, თუ მისი მამა გარდაიცვალა გვირგვინის მემკვიდრეობით მიღების გარეშე, უპირატესობა ენიჭება მის ბიძებთან შედარებით და ისინი ითვლებიან მათი ბაბუის უშუალო მემკვიდრეებად, კანონიერი მემკვიდრის უფლებებით.

მუხლი 178. ვიდრე იარსებებს მემკვიდრეობის პირდაპირი შტო, გვირგვინი არ უნდა გადაეცეს მეორე რიგის სანათესავო შტოს.

მუხლი 179. ჩვენი მბრძანებელია ესპანეთის მეფე, დონ ფერდინანდ VII ბურბონების დინასტიიდან, რომელიც ამჟამად მეფობს.

მუხლი 180. ფერდინანდ VII-ის შემდეგ, რომელიც არის ბურბონების დინასტიიდან, მისი კანონიერი, მამრობითი ან მდედრობითი სქესის მემკვიდრეები მიიღებენ გვირგვინს, მათ შემდეგ კი მისი ძმები ან დები, მისი მამის ძმები ან დები და მათი კანონიერი მემკვიდრეები უკვე აღნიშნული წესის მიხედვით, სადაც თითოეულთან მიმართებით, ყურადღება მიექცევა წარმომადგენლობის და პრივილეგიის უფლებას, რომელიც გააჩნია უახლოეს სანათესავო შტოს, უფრო შორეულ სანათესავო შტოსთან შედარებით.

მუხლი 181. კორტესებმა უნდა გამორიცხოს მემკვიდრეობიდან ის პირი ან პირები, რომლებსაც არ გააჩნია მმართველობის უნარები, ან რომლებმაც თავიანთი საქციელით დაიმსახურეს გვირგვინის ჩამორთმევა.

მუხლი 182. იმ შემთხვევაში, თუ აქ მოხსენიებული ყველა სანათესავო შტო გადაშენდება, კორტესები ტახტზე ასასვლელად მოიწვევს სხვა ოჯახს, რომელსაც ის ყველაზე მეტად მიიჩნევს ერის კეთილდღეობისთვის შესაფერისად და რომელიც დაიცავს ტახტის მემკვიდრეობისთვის უკვე დადგენილ წესებს.

მუხლი 183. თუ სამეფო გვირგვინი მემკვიდრეობით უნდა გადავიდეს ან უკვე გადავიდა ქალზე, მას უფლება არ აქვს გათხოვდეს კორტესების წინასწარი თანხმობის გარეშე; წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩაითვლება, რომ მან უარი თქვა სამეფო გვირგვინზე.

მუხლი 184. როდესაც ქალია გვირგვინის მემკვიდრე, მის ქმარს არ უნდა ჰქონდეს არანაირი ძალაუფლება სამეფოზე და არც რაიმე როლი მის მართვაში.

თავი III. მეფის მცირეწლოვნების და სარეგენტოს შესახებ

მუხლი 185. მეფე არასრულწლოვანია, ვიდრე არ გახდება თვრამეტი წლის.

მუხლი 186. მეფის მცირეწლოვნების დროს სამეფოს მართავს სარეგენტო.

მუხლი 187. სამეფოს ასევე მართავს სარეგენტო, თუ მეფე, რაიმე ფიზიკური ან მორალური მიზეზით, ვეღარ ახორციელებს საკუთარ უფლებამოსილებას.

მუხლი 188. თუ მიზეზი, რომელიც ხელს უშლის მეფეს მართვის სადავეების აღებაში, გაგრძელდება ორ წელზე მეტხანს, კორტესები, ნაცვლად სარეგენტოს დანიშვნისა, უფლებამოსილია სამეფოს რეგენტად (უფლებამოსილის დროებით შემსრულებლად) დანიშნოს მისი მომდევნო მემკვიდრე, მისი სრულწლოვანების შემთხვევაში.

მუხლი 189. იმ შემთხვევაში, თუ გვირგვინს არავინ ფლობს ასტურის პრინციის მცირეწლოვნების დროს, იკრიბება საგანგებო კორტესები იმ შემთხვევაში, თუ ამისათვის არ არის შეკრებილი რიგითი კორტესები. დროებითი სარეგენტო

შედგება დედა-დედოფლისგან, თუ ის ცოცხალია, კორტესების მუდმივმოქმედი კომიტეტის ორი დეპუტატისაგან, რომლებიც ყველაზე ადრე იყო არჩეული და სახელმწიფოს ორი უხუცესი მრჩევლისაგან, ანუ საბჭოს თავმჯდომარისგან და ასაკით მისი მომდევნო წევრისგან. თუ დედა – დედოფალი არ არის ცოცხალი, მაშინ სახელმწიფოს მესამე, ასაკით უხუცესი მრჩეველი იქნება სარეგენტოს ერთ-ერთი წევრი.

მუხლი 190. დროებით სარეგენტოს ხელმძღვანელობს დედოფალი, თუ ის ცოცხალია, ხოლო მისი არყოფნის შემთხვევაში, კორტესების მუდმივმოქმედი კომიტეტის ის უხუცესი წევრი, რომელიც ყველაზე ადრე იქნა არჩეული.

მუხლი 191. დროებითმა სარეგენტომ არ უნდა დააჩქაროს არანაირი საქმიანობა, გარდა იმ საქმიანობისა, რომლის შეფერხება დაუშვებელია და მას უფლება აქვს ამისთვის საჯარო თანამდებობაზე დროებით დანიშნოს და საჯარო თანამდებობიდან გაათავისუფლოს პირი.

მუხლი 192. მოწვევის შემდეგ საგანგებო კორტესები ნიშნავს სარეგენტოს, რომელიც შედგება ხუთიდან სამი პირისგან.

მუხლი 193. არავის აქვს უფლება იყოს სარეგენტოს წევრი, თუ არ არის სრულუფლებიანი მოქალაქე; ასევე, გამოირიცხება უცხოელები იმის მიუხედავად, აქვთ თუ არა მათ მიღებული მოქალაქეობა.

მუხლი 194. სარეგენტოს თავმჯდომარეობს მისი ერთ-ერთი წევრი კორტესების წარდგინებით, რომელიც ასევე წყვეტს, საჭიროების შემთხვევაში, განახორციელოს თუ არა თავმჯდომარეობა ყველა წევრმა მორიგეობით ან სხვაგვარად, და რა წესით.

მუხლი 195. სარეგენტო ახორციელებს სამეფო უფლებამოსილებას კორტესების მიერ დადგენილ წესით.

მუხლი 196. დროებითმა და მუდმივმოქმედმა სარეგენტომ უნდა დადოს ფიცი 173(d)-ე მუხლით გათვალისწინებული ფორმით, რომლის დამატებითი პირობის მიხედვით, ის უნდა იყოს მეფის ერთგული. გარდა ამისა, მუდმივმოქმედი სარეგენტო დებს ფიცს, რომ სამეფო ხელისუფლების განხორციელებისას ის იმოქმედებს კორტესების მიერ დადგენილ ფარგლებში; ხოლო, როდესაც მეფე გახდება

სრულწლოვანი, ან როდესაც ის აღარ იქნება უუნარო, სარეგენტო მმართველობის სადავეებს გადასცემს მეფეს, ხოლო თუ ამას წუთითაც კი დააყოვნებს, სარეგენტოს წევრები სათანადოდ დაისჯებიან, როგორც მოლაღატეები.

მუხლი 197. სარეგენტოს ყველა აქტი გამოიცემა მეფის სახელით.

მუხლი 198. ეს პირი უნდა იყოს მცირეწლოვანი მეფის მეურვე, რომელიც გარდაცვლილი მეფის მიერ სპეციალურად ამ მიზნისთვის იყო დანიშნული თავისი უკანასკნელი ანდერძის საფუძველზე; ხოლო ასეთი პირის არარსებობის შემთხვევაში, დედა-დედოფალია მცირეწლოვანი მეფის მეურვე, როდესაც მას გარდაცვლება მეუღლე; ხოლო მისი არყოფნის შემთხვევაში, ასეთ მეურვეს ნიშნავს კორტესები. პირველ და უკანასკნელ შემთხვევაში მეურვე სამეფოში უნდა იყოს დაბადებული.

მუხლი 199. სარეგენტო უზრუნველყოფს, რომ მცირეწლოვანი მეფისთვის მიცემული განათლება შეესაბამებოდეს მის ღირსებას და შეესაბამებოდეს იმ გეგმას, რომელიც მიიღება კონგრესის მიერ.

მუხლი 200. კორტესებმა უნდა დაადგინოს კომპენსაცია, რომელიც გადაეხდება სარეგენტოს წევრებს.

თავი IV. სამეფო ოჯახისა და ასტურიის პრინციის აღიარების შესახებ

მუხლი 201. მეფის უფროსი ვაჟის ტიტულია ასტურიის პრინცი.

მუხლი 202. მეფის სხვა შვილების ტიტულია ესპანეთის ინფანტა და ინფანტი.

მუხლი 203. ასტურიის პრინციის შვილების ტიტულია, ასევე, ესპანეთის ინფანტი და ესპანეთის ინფანტა.

მუხლი 204. არცერთ სხვა პირს, გარდა ზემოთ აღნიშნული პირებისა, არ აქვთ ესპანეთის ინფანტის ან ესპანეთის ინფანტას ტიტული.

მუხლი 205. ესპანეთის ინფანტი ან ესპანეთის ინფანტა სარგებლობენ იმავე პატივისცემითა და ღირსებებით, რითაც აქამდე უსარგებლიათ; მათი დანიშვნა შე-

საძლებელი უნდა იყოს ყველა თანამდებობაზე, გარდა სასამართლოს და კორტესების დეპუტაციის თანამდებობებისა.

მუხლი 206. ასტურიის პრინცი არ ტოვებს სამეფოს კორტესების თანხმობის გარეშე, წინააღმდეგ შემთხვევაში ის *ipso facto* (თვით ფაქტის გამო) კარგავს თავის უფლებას სამეფო გვირგვინზე.

მუხლი 207. ის ასევე კარგავს უფლებას სამეფო გვირგვინზე საზღვარგარეთ იმაზე მეტხანს დარჩენის გამო, ვიდრე ეს ნებადართული იყო, ხოლო სამეფოში ხელახლა შესვლის მოთხოვნის შემთხვევაში, ის კარგავს უფლებას სამეფო გვირგვინზე, თუ ის არ დაიცავს კორტესების მოთხოვნას მის მიერ დადგენილ ვადაში.

მუხლი 208. ასტურიის პრინცი, ინფანტი და ინფანტა, მათი შვილები და შთამომავლები, მეფის ქვეშევრდომობის შემთხვევაში, არ უნდა დაქორწინდნენ/გათხოვდნენ მისი და კორტესების თანხმობის გარეშე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ისინი დაკარგავენ სამეფო გვირგვინის მიღების უფლებას.

მუხლი 209. სამეფო ოჯახის ყველა წევრის დაბადების, ქორწინებისა და გარდაცვალების მოწმობების დამოწმებული ასლი გადაეცემა კორტესებს; ხოლო თუ კორტესები არ შეიკრიბა, მუდმივმოქმედ კომიტეტს არქივში შესანახად.

მუხლი 210. ასტურიის პრინცს ცნობს კორტესები პრინცად იმ ფორმალობების დაცვით, რომლებიც დადგენილი იქნება მათი შიდა მმართველობის რეგლამენტით.

მუხლი 211. მას პრინცად ცნობს მისი დაბადების შემდეგ შეკრებილი პირველი კორტესები.

მუხლი 212. ასტურიის პრინცი მას შემდეგ, რაც დაასრულებს მეთოთხმეტე წელს, კორტესების წინაშე დებს შემდეგ ფიცს: „მე, ნ. (მისი სახელი, გვარი) ასტურიის პრინცი, ვფიცავ ღმერთისა და წმინდა სახარებების წინაშე, რომ დავიცავ და შევინარჩუნებ რომის კათოლიკურ და სამოციქულო რელიგიას და არ დავუშვებ სხვა რელიგიას სამეფოში; რომ მხარს დავუჭერ კონსტიტუციას და რომ მეფის ერთგული და მორჩილი ვიქნები. ღმერთო, დამეხმარე.“

თავი V. სამეფო ოჯახის უზრუნველყოფის შესახებ

მუხლი 213. კორტესებმა უნდა დაანესოს სამეფო ოჯახის ყოველწლიური უზრუნველყოფა, რომელიც უნდა შეესაბამებოდეს მისი პიროვნების მაღალ ღირსებას.

მუხლი 214. მეფეს ეკუთვნის ყველა ის სამეფო სასახლე, რომლებიც ადრე მის წინამორბედებს ეკუთვნოდათ; ხოლო კორტესები გადასცემს ასეთ მიწებს, ისე, როგორც მას ყველაზე ხელსაყრელად მიაჩნია მეფის კეთილმოწყობის პირობებისთვის.

მუხლი 215. კორტესებმა უნდა განსაზღვროს, თუ რა თანხა უნდა გადაეცეს ყოველწლიურად ასტურიის პრინცს მისი დაბადების დღიდან, ხოლო ინფანტისა და ინფანტასთვის მუდმივი შემოსავლის სახით გადასაცემი თანხა განისაზღვრება იმ დღიდან, როდესაც მათ შეუსრულდება შვიდი წელი, რაც უნდა შეესაბამებოდეს მათ შესაბამის ღირსებებს.

მუხლი 216. კორტესებმა უნდა განსაზღვროს, გათხოვების შემთხვევაში რა თანხა უნდა გადაეცეს ინფანტას მისი მზითვებისთვის; ხოლო ამ თანხის გადახდის შემდეგ, მუდმივი შემოსავლის სახით თანხის ყოველწლიური უზრუნველყოფა ნყდება.

მუხლი 217. თუ ინფანტი დაქორწინდება და იცხოვრებს სამეფოში, ის განაგრძობს მუდმივი შემოსავლის სახით დადგენილი ყოველწლიური თანხის მიღებას; ხოლო თუ ის დაქორწინდება და იცხოვრებს სამეფოს გარეთ, აღნიშნულ თანხას ის ყოველწლიურად აღარ მიიღებს და მას გადაუხდიან მთლიან თანხას, რომელიც უნდა დადგინდეს კორტესების მიერ.

მუხლი 218. მუდმივი შემოსავლის სახით ყოველწლიურ თანხას, რომელსაც უხდიან ქვრივ დედოფალს, განსაზღვრავს კორტესები.

მუხლი 219. სარეგენტოს წევრთა მომსახურების კომპენსაციას იხდიან მეფის ოჯახის წევრთა მუდმივი შემოსავლისთვის განკუთვნილი თანხებიდან.

მუხლი 220. ყოველი მეფობის დასაწყისში კორტესებმა უნდა დაადგინოს თანხები, რომლებიც უნდა გადაუხადონ სამეფო ოჯახს და მეფის ოჯახის წევრებს

მუდმივი შემოსავლის სახით, როგორც ეს აღნიშნულია ზემოთ მოცემულ მუხლებში; მეფობის პერიოდში დადგენილი თანხების ცვლილება დაუშვებელია.

მუხლი 221. ყველა ამ თანხის გადახდა მოხდება ეროვნული ხაზინიდან მეფის მიერ ამ მიზნით დანიშნული ადმინისტრატორისთვის, რომელიც ახორციელებს ყველა ანგარიშსწორებას.

თავი VI. სახელმწიფო მინისტრების შესახებ

მუხლი 222. სახელმწიფოში არსებობს შვიდი მინისტრი, კერძოდ:

ერთი – საგარეო ურთიერთობისთვის;

ერთი – ნახევარკუნძულისა და მომიჯნავე კუნძულების დეპარტამენტისთვის;

ერთი – ზღვისიქითა სამფლობელოების დეპარტამენტისთვის;

ერთი – იუსტიციისა და დაცვის დეპარტამენტისთვის;

ერთი – ფინანსური დეპარტამენტისთვის;

ერთი – ომის საკითხთა დეპარტამენტისთვის;

ერთი – საზღვაო ფლოტის დეპარტამენტისთვის.

ამ ორგანიზაციულ წყობაში კორტესების მიერ დაშვებულია ისეთი ცვლილებების შეტანა, როგორც ამას გამოცდილება მოითხოვს, ან როგორც შეიძლება გარემოებებმა მოითხოვონ.

მუხლი 223. არავის აქვს უფლება იყოს სახელმწიფო მინისტრი, რომელიც არ არის სრულუფლებიანი მოქალაქე; გამორიცხულია უცხო ქვეყნის მაცხოვრებლებიც იმის მიუხედავად, აქვთ თუ არა მათ მიღებული სამეფოს მოქალაქეობა.

მუხლი 224. კორტესების მიერ დამტკიცებული სპეციალური რეგულაცია განსაზღვრავს საქმიანობის ტიპს, რომელსაც უნდა ეწეოდეს თითოეული დეპარტამენტი.

მუხლი 225. მეფის ყველა განკარგულებას ხელს აწერს შესაბამის დეპარტამენტში მოქმედი სახელმწიფო მინისტრი.

მუხლი 226. სახელმწიფო მინისტრები პასუხს აგებენ კორტესების წინაშე, თუ ისინი ხელს მოაწერენ განკარგულებებს, რომლებიც ეწინააღმდეგება კონსტი-

ტუციასა და კანონებს, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ ისინი ხელს მოაწერენ აღნიშნულ განკარგულებებს მეფის ბრძანებით, ეს არ ჩაითვლება გამამართლებელ გარემოებად.

მუხლი 227. სახელმწიფო მინისტრები ყოველწლიურად აწარმოებენ თავიანთი შესაბამისი დეპარტამენტების მართვისთვის საჭირო სახსრების შეფასებას და ასახავენ მათ თავიანთ ანგარიშგებაში ისეთი წესით, რომელიც განსაზღვრულია ქვემოთ.

მუხლი 228. სახელმწიფო მინისტრების პასუხისმგებლობის აღსრულების მიზნით, კორტესებმა, პირველ რიგში, უნდა გამოსცეს განკარგულება ბრალდების მიზეზის არსებობის შესახებ.

მუხლი 229. ასეთი განკარგულების გამოცემის შემდეგ, სახელმწიფო მინისტრს უჩერდება ფუნქციები და კორტესები იუსტიციის უზენაეს სასამართლოს გადასცემს ყველა დოკუმენტს, რაც შეეხება ამ მიზეზს; აღნიშნული სასამართლო განიხილავს ამ მიზეზს და კანონის შესაბამისად, არსებითი განხილვის შედეგად გამოაქვს გადანიშნულება.

მუხლი 230. კორტესებმა უნდა დაადგინოს კომპენსაცია, რომელსაც უხდიან სახელმწიფო მინისტრებს მათ მიერ ფაქტობრივად განეული მომსახურებისთვის.

თავი VII. სახელმწიფო საბჭოს შესახებ

მუხლი 231. სახელმწიფო საბჭო შედგება ორმოცი პირისგან, რომლებიც უნდა იყვნენ სრულუფლებიანი მოქალაქეები. უცხო ქვეყნის მოქალაქეები გამოირიცხებიან, თუნდაც მათ მიღებული ჰქონდეთ მოქალაქეობა.

მუხლი 232. საბჭოს წევრები ზუსტად უნდა ხასიათდებოდნენ შემდეგი სახით: არაუმეტეს ოთხი პირისა საეკლესიო წრიდან, რომლებიც უნდა იყვნენ ნიჭითა და ღვაწლით გამორჩეულნი და რომელთაგან ორი უნდა იყოს ეპისკოპოსი; არაუმეტეს ოთხი პირისა ქსპანეთის გრანდებიდან (დიდებულებიდან), რომლებიც ცნობილია მათი ღირსებითა და საჭირო განათლებით; ხოლო სხვა წევრები შეირჩევიან იმ ქვეშევრდომებიდან, რომლებიც ყველაზე მეტად გამოირჩევიან თავიანთი სწავლულობის დონითა და დამსახურებით ან იმ სამსახურის გამო, რომელიც მათ გაუწიეს სახელმწიფოს ადმინისტრირების ან მმართველობის ნების-

მიერ ძირითად დეპარტამენტში მსახურობისას. კორტესებს არ შეუძლია სახელმწიფო საბჭოს წევრობა შესთავაზოს ნებისმიერ იმ პირს, რომელიც იმ დროისთვის კორტესების რომელიმე ორგანოს წევრია. სახელმწიფო საბჭოს თორმეტი წევრი მაინც უნდა იყოს ზღვისიქითა პროვინციების მკვიდრი.

მუხლი 233. სახელმწიფო საბჭოს ყველა წევრს ასახელებს მეფე, კორტესების წარდგინებით, შემდგომში აღნიშნული წესით.

მუხლი 234. კორტესები ადგენს სახელმწიფო საბჭოს წევრთა სამი კლასიდან თითოეული კლასის შემადგენლობას ზემოაღნიშნული პროპორციებით, თითოეულ შემადგენლობაში უნდა იყოს საჭიროზე სამჯერ მეტი რაოდენობა, რომელთაგან მეფე ირჩევს იმ ორმოც პირს, რომლებიც უნდა შევიდნენ სახელმწიფო საბჭოს შემადგენლობაში, სადაც გათვალისწინებულია პირები საეკლესიო წრიდან, გრანდები (დიდებულები) და მათი შესაბამისი კლასის წარმომადგენელი ჩვეულებრივი მოქალაქეები.

მუხლი 235. როდესაც სახელმწიფო საბჭოში ვაკანსია იქმნება, კორტესები, რომელიც პირველად შეიკრიბება, წარუდგენს მეფეს შესაბამისი კლასის სამი პირის სიას, რომელთაგან ის ირჩევს ერთს.

მუხლი 236. სახელმწიფო საბჭო არის მეფის ერთადერთი საბჭო და მეფე ითვალისწინებს მის რჩევებს რთულ და მნიშვნელოვან საკითხებზე და, ძირითადად, მის მიერ კანონების დამტკიცებასთან ან დამტკიცებაზე უარის თქმასთან, ომის გამოცხადებასთან და ხელშეკრულებების გაფორმებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 237. საბჭოს სარგებლობს მეფისთვის სამი კანდიდატის წარდგენის პრივილეგიით, საეკლესიო და მართლმსაჯულების სფეროებში არსებულ ვაკანტურ თანამდებობაზე.

მუხლი 238. მეფე შეიმუშავებს აუცილებელ რეგულაციებს სახელმწიფო საბჭოს მმართველობასთან დაკავშირებით მას შემდეგ, რაც ის მათგან მიიღებს შესაბამის რჩევებს; ეს რეგულაციები წარედგინება კორტესებს დასამტკიცებლად.

მუხლი 239. სახელმწიფო საბჭოს არც ერთი წევრი არ უნდა განთავისუფლდეს თანამდებობიდან კანონიერი საფუძვლის გარეშე, რაც დამონმებული უნდა იყოს უმაღლესი სასამართლოს მიერ.

მუხლი 240. კორტესებმა უნდა დაადგინოს კომპენსაცია, რომელსაც უხდიან სახელმწიფო საბჭოს წევრებს.

მუხლი 241. თავიანთი თანამდებობების დაკავების შემდეგ, სახელმწიფო საბჭოს წევრები მეფის წინაშე ფიცს დებენ, რომ დაიცავენ კონსტიტუციას; რომ ისინი მისი ერთგულნი იქნებიან; რომ მათი რჩევა ყოველთვის მიმართული იქნება ერის კეთილდღეობისკენ, საკუთარი ინტერესების გათვალისწინების გარეშე.

პარი V. სასამართლოებისა და მართლმსაჯულების განხორციელების შესახებ სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებში

მუხლი 242. სასამართლოებს აქვთ კანონის გამოყენების ექსკლუზიური უფლება ამოსილება სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებში.

მუხლი 243. არავითარ შემთხვევაში, არც კორტესები და არც მეფე არ ახორციელებენ სასამართლო ფუნქციებს; არ აფერხებენ დავის გამხილველ სასამართლო პროცესს; და არც გასცემენ ბრძანებას იმ საქმეების გადასასინჯად და ხელახლა განსახილველად, რომლებზეც განაჩენი უკვე გამოტანილია.

მუხლი 244. რამდენიმე საქმეზე სამართალწარმოების წესი განისაზღვრება კანონმდებლობის საფუძველზე. ის მსგავსი უნდა იყოს ყველა სასამართლოსთვის და კორტესებიც და მეფეც უნდა დაემორჩილოს მას.

მუხლი 245. სასამართლოები არ ასრულებენ სხვა ფუნქციებს, გარდა საქმის განხილვისა და საფუძვლების დადგენისა და, ასევე, მათი გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფისა.

მუხლი 246. მათ არ უნდა შეაჩერონ კანონების აღსრულება და არც რაიმე რეგულაციები შეიმუშაონ მართლმსაჯულების განხორციელებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 247. არც ერთი ესპანელი არ უნდა გაასამართლოს საგანგებო კომიტეტმა სამოქალაქო ან სისხლის სამართლის საქმეებში, არამედ კომპეტენტურმა სასამართლომ, რომელსაც კანონით ენიჭება სათანადო უფლებამოსილება.

მუხლი 248. უნდა არსებობდეს მართლმსაჯულების მხოლოდ ერთი სასამართლო ყველა კლასს მიკუთვნებული პირებისთვის, სამოქალაქო და სისხლის სამართლის ყველა იმ საქმეში, რომელსაც კონკრეტულად ეს დოკუმენტი არ ითვალისწინებს.

მუხლი 249. საეკლესიო საქმე განიხილება საეკლესიო იურისდიქციის ქვეშ, როგორც ეს დაწესებულია ან შეიძლება დაწესდეს კანონით.

მუხლი 250. სამხედროები ასევე დარჩებიან თავიანთი იურისდიქციის ქვეშ, როგორც ეს არის დაწესებული ან შემდგომში დაწესდება კანონით.

მუხლი 251. არავინ ინიშნება მოსამართლის ან მაგისტრატის თანამდებობაზე, ვინც არ არის დაბადებული ესპანეთის ტერიტორიაზე და რომელსაც არ შესრულებია ოცდახუთი წელი. სხვა აუცილებელი კვალიფიკაციები განისაზღვრება კანონმდებლობით.

მუხლი 252. შეზღუდული ვადით თუ უვადოდ განწესებული მოსამართლეები და მაგისტრატები არ უნდა განთავისუფლდნენ თანამდებობიდან, თუ მათ კანონიერად არ დაედებათ მსჯავრი არასათანადო საქციელისთვის; და მათ არ უჩერდებათ უფლებამოსილებები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მათ კანონიერად ედებათ ბრალი.

მუხლი 253. თუ მაგისტრატის წინააღმდეგ რაიმე საჩივარი არსებობს და ის წარედგინება მეფეს და სათანადო გამოძიების შემდეგ იგი მას საფუძვლიანად მიიჩნევს, მას შეუძლია სახელმწიფო საბჭოს რჩევით, შეუჩეროს მაგისტრატს მისი ფუნქციები; მაგრამ საქმეს გადასცემს მართლმსაჯულების უმაღლეს სასამართლოს, რომელიც, კანონის შესაბამისად, საქმის არსებითად განხილვის შედეგად გამოსცემს შესაბამის ბრძანებას.

მუხლი 254. მოსამართლეები პირადად არიან პასუხისმგებელი სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებში კანონების დაუცველობასთან დაკავშირებით.

მუხლი 255. ყველა იმ მოსამართლის და მაგისტრატის წინააღმდეგ, რომლებიც ბრალდებულია ქრთამის აღებაში, კორუფციაში და თანამდებობის ბოროტად გამოყენებაში, შეიძლება ნებისმიერმა პირმა შეიტანოს საჩივარი.

მუხლი 256. კორტესები ადგენს ანაზღაურებას, რომელიც დაშვებულია მოსამართლეებისა და მაგისტრატებისთვის.

მუხლი 257. მართლმსაჯულება აღესრულება მეფის სახელით და ზემდგომი სასამართლოების ყველა დადგენილება და განკარგულება ასევე გამოიცემა მისი სახელით.

მუხლი 258. სამოქალაქო და სისხლის სამართლის კოდექსი და ვაჭრობის კოდექსი ერთი მთელი სამეფოსთვის, იმ ცვლილებების შეუზღუდავად, რომელთა შეტანა კორტესებმა, კონკრეტულ გარემოებებში, შეიძლება საჭიროდ ჩათვალოს.

მუხლი 259. სამეფოს დედაქალაქში იქმნება სასამართლო, რომლის სახელწოდებაც მართლმსაჯულების უზენაესი სასამართლო.

მუხლი 260. მაგისტრების რაოდენობას, რომლებიც შეადგენენ ამ სასამართლოს, ისევე როგორც მათი შეკრების ადგილებს, განსაზღვრავს კორტესები.

მუხლი 261. აღნიშნული სასამართლო უფლებამოსილია:

1. მოაწესრიგოს დავა, რომელიც წარმოიქმნება მართლმსაჯულების რამდენიმე სასამართლოს შორის მთელი ესპანეთის ტერიტორიაზე, მათ შორის დავა, რომელიც წარმოიქმნება ამ სასამართლოებსა და ნახევარკუნძულზე და მიმდებარე კუნძულებზე შექმნილ სპეციალურ სასამართლოებს შორის. ზღვისიქითა სამფლობელოებში მსგავსი დავა გვარდება კანონით დადგენილი წესით;
2. გაასამართლოს სახელმწიფო მინისტრები მას შემდეგ, რაც კორტესები დაადგენს, რომ არსებობს მათი ბრალდების საფუძველი;
3. საკუთარ იურისდიქციაში მიიღოს ყველა ის საქმე, რომელიც ეხება სახელმწიფო საბჭოს წევრების და რამდენიმე სასამართლოს მაგისტრატების თანამდებობიდან გათავისუფლებას ან მათი უფლებამოსილების შეჩერებას;
4. საკუთარ იურისდიქციაში მიიღოს მინისტრების და სახელმწიფო საბჭოს წევრების, ასევე, რამდენიმე სასამართლოს მოსამართლეების წინააღმდეგ შეტანილი სისხლის სამართლის სარჩელები. მოსამზადებელი სამართალწარმოება უნდა წარიმართოს უმაღლესი რანგის მქონე სამოქალაქო ოფიცრის წინაშე, რომელმაც ამის შესახებ უნდა აცნობოს ამ სასამართლოს;

5. საკუთარ იურისდიქციაში მიიღოს სისხლისსამართლებრივ დევნასთან დაკავშირებული ყველა საქმე აღნიშნული უზენაესი სასამართლოს წევრების წინააღმდეგ; ხოლო, როდესაც, საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, საჭირო იქნება აღნიშნული უზენაესი სასამართლოს პასუხისმგებლობის აღსრულება, კორტესებმა, 228-ე მუხლით დადგენილი წესით, უნდა დანიშნოს ცხრა მოსამართლისგან შემდგარი ტრიბუნალი, რომელიც აირჩევა წილისყრით ამ რაოდენობის ორჯერ მეტი რაოდენობიდან;
6. განიხილოს საჯარო მოხელეების ახსნა-განმარტება, რომლებსაც კანონით ევალებათ იმავეს უზრუნველყოფა;
7. საკუთარ იურისდიქციაში მიიღოს ყველა ის სადავო წესები, რაც დაკავშირებულია სამეფო გვირგვინზე კანდიდატურის წამოყენების უფლებასთან და პატრონაჟის უფლებასთან;
8. დაუნესოს აკრძალვები ზემდგომ საეკლესიო ტრიბუნალებს და შეინარჩუნოს ისინი თავიანთი იურისდიქციისა და კანონის ფარგლებში;
9. საკუთარ იურისდიქციაში მიიღოს საჩივრები ზემდგომი ტრიბუნალების მიერ კანონის სანინააღმდეგოდ მიღებულ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, აღმოფხვრას ისინი, შეწყვიტოს საქმისწარმოება და პასუხისგებაში მისცეს ზემოთ, 254-ე მუხლში აღნიშნული პირობების მიხედვით. რაც შეეხება ზღვისიქითა პროვინციებს, შეცდომების გამოსწორება მიეკუთვნება არქიეპისკოპოსის სასამართლოების იურისდიქციას, შემდგომში ნახსენები წესითა და ფორმით;
10. მიიღოს ცნობები რამდენიმე სასამართლოსგან მათ ეჭვებთან დაკავშირებით, რომლებიც შეეხება რაიმე კანონის შესაბამისად ფორმულირებას და მიიღონ მეფის რჩევა ამასთან დაკავშირებით, წარუდგინონ მას მათ ხელთ არსებული დოკუმენტები, რათა მან მიიღოს სათანადო გადაწყვეტილება კორტესებისგან;
11. შეისწავლოს სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეების ნუსხა, რომლებიც მას გადაეცემა არქიეპისკოპოსის სასამართლოების მიერ მართლმსაჯულების განხორციელების დაჩქარების მიზნით; გაუგზავნოს მათი ასლები მთავრობას იმავე მიზნით და უზრუნველყოს მათი დაბეჭდვა საჯაროდ გამოქვეყნებისთვის.

მუხლი 262. ყველა სამოქალაქო და სისხლის სამართლის სარჩელი უნდა იყოს განხილული და მათზე მიღებული უნდა იყოს გადაწყვეტილება არქიეპისკოპოსის სასამართლოების შესაბამისი ტერიტორიული იურისდიქციის ფარგლებში.

მუხლი 263. არქიეპისკოპოსის სასამართლოებმა განსახილველად უნდა მიიღონ მეორე და მესამე ინსტანციებში სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეები, რომლებიც წარმოდგენილია ქვემდგომი სასამართლოების მიერ შესაბამისი ოლქების მიხედვით, კანონით განსაზღვრული წესით, და მსგავსად ამისა, განსახილველად მიიღონ ყველა ის საქმე, რომელიც დაკავშირებულია მათი შესაბამისი ოლქის ქვემდგომი მოსამართლეების თანამდებობიდან გადაყენებასა და იმპიჩმენტთან, ხოლო აღნიშნული კი უნდა აცნობოს მეფეს.

მუხლი 264. იმ მაგისტრატებმა, რომლებმაც განიხილეს საქმე და მასთან დაკავშირებით მიიღეს გადაწყვეტილება მეორე ინსტანციაში, არ შეიძლება შეასრულონ მოსამართლის ფუნქცია იმავე საქმის მესამე სასამართლო განხილვაში.

მუხლი 265. არქიეპისკოპოსის სასამართლოებმა, ასევე, განსახილველად უნდა მიიღონ ყველა ის დავა, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას შესაბამისი ოლქის ქვედა ინსტანციის სასამართლოს მოსამართლეებს შორის.

მუხლი 266. მათ, ასევე, განსახილველად უნდა მიიღონ საეკლესიო ტრიბუნალების და მათ ოლქში არსებული სხვა დანესებულებების მიერ გამოტანილი ყველა განაჩენი და უნდა შეინარჩუნონ ისინი შესაბამის სამართლებრივ ჩარჩოში.

მუხლი 267. მათ, ასევე, თავიანთი ოლქის ყველა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს მოსამართლისაგან უნდა მიიღონ ინფორმაცია ყველა სისხლისსამართლებრივი დევნის შესახებ და სამოქალაქო და სისხლის სამართლის ყველა საქმის სია, რომლებიც განხილვის პროცესშია მათ შესაბამის სასამართლოებში; ასევე იმ ეტაპის შესახებ, რა ეტაპზეცაა ამ საქმეების განხილვა, რათა ხელი შეუწყონ მართლმსაჯულების დაუყოვნებლივ აღსრულებას.

მუხლი 268. ზღვისიქითა პროვინციებში არქიეპისკოპოსის სასამართლოებმა განსახილველად უნდა მიიღონ საჩივრები კანონის საწინააღმდეგოდ მიღებულ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით; ასეთი საჩივარი წარედგინება იმ სასამართლოებს, რომლებსაც ჰყავთ საკმარისი რაოდენობის მაგისტრატები იმისათვის, რომ შეიქმნას სამი ცალკე ტრიბუნალი და რომელსაც არც ერთ ინსტანციაში არ მიუღია განსახილველად ასეთი საქმე. არქიეპისკოპოსის სასამართლოებში, რომლებსაც არ ჰყავს აღნიშნული რაოდენობის მაგისტრატები, ასეთი საჩივრები გადაინაცვლებს ერთიდან მეორე არქიეპისკოპოსის სასამართლოში, იმავე ზემდგომი ინსტანციის მმართველობის ოლქში; ხოლო იმ შემთხვევაში, როდეს-

საც არსებობს მხოლოდ ერთი არქივისკოპოსის სასამართლო ასეთ ოლქში, საჩივარი გადაეცემა მომდევნო ოლქის სასამართლოს.

მუხლი 269. იმ შემთხვევაში, თუ არქივისკოპოსის სასამართლო დაადგენს, რომ ის სამართალწარმოება, რომელზეც შემოვიდა საჩივარი ჩატარდა დარღვევით, მან უნდა შეადგინოს ამის შესახებ დასკვნა და შესაბამისი დოკუმენტები წარუდგინოს მართლმსაჯულების უზენაეს სასამართლოს, რომ მან მოახდინოს ზემოთ აღნიშნული პასუხისმგებლობის აღსრულება, მუხლი 254.

მუხლი 270. არქივისკოპოსის სასამართლოები ყოველწლიურად უგზავნიან მართლმსაჯულების უზენაეს სასამართლოს ყველა სამოქალაქო საქმის სწორ ჩამონათვალს; და ყოველ ექვს თვეში ყველა სისხლის სამართლის საქმის ჩამონათვალს, რომელზეც მიღებულია გადაწყვეტილება ან რომლებიც განიხილება მათი შესაბამისი სასამართლოების მიერ, აღნიშნული საქმეების და ასევე იმ საქმეების აქტუალურობის დასაბუთებასთან ერთად, რომლებიც მათთვის ცნობილი გახდა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებისგან.

მუხლი 271. მოსამართლეთა რაოდენობა, რომლებიც უნდა შევიდნენ არქივისკოპოსის სასამართლოებში და რომელიც არასოდეს არ უნდა იყოს შვიდზე ნაკლები, განისაზღვრება კანონით და სპეციალური წესდებით, აგრეთვე იმ წესებით, რომლებიც უნდა დაიცვან ამ სასამართლოებმა და რომელთა დაცვა უნდა მოხდეს იმ ადგილებზე, სადაც ისინი უნდა შეიქმნას.

მუხლი 272. როდესაც ყველაზე მეტად იქნება ხელსაყრელი ესპანეთის ტერიტორიის ახალი დაყოფა, როგორც აღნიშნულია მე-11 მუხლში, შესაბამისად უნდა მოხდეს არქივისკოპოსთა სასამართლოების რაოდენობისა და მათი შექმნის ადგილების რეგულირება.

მუხლი 273. ოლქები პროპორციულად თანაბარი უნდა იყოს და თითოეული ოლქის მთავარ ქალაქში უნდა იყოს კომპეტენტური იურისდიქციის მქონე მოსამართლე.

მუხლი 274. ამ მოსამართლეთა უფლებამოსილებები აბსოლუტურად შემოიფარგლება სასამართლო გარჩევებით და კანონი განსაზღვრავს იმ საქმეებს, რომლებიც მიეკუთვნება მათ იურისდიქციას მათი ოლქის მთავარ და სხვა ქალაქებში და იმას, თუ რა რაოდენობის განაჩენის გამოტანა შეუძლიათ მათ გასაჩივრების გარეშე.

მუხლი 275. ყველა ქალაქში იქმნება მომრიგებელი მოსამართლეების (ალკალდე-ბის) ინსტიტუტი და კანონი ადგენს, რამდენად ვრცელდება მათი ძალაუფლება მხარეთა შორის დავებზე და საოჯახო დავების საქმეებზე.

მუხლი 276. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოების ყველა მოსამართლემ, მაქსიმუმ სამი დღის ვადაში, უნდა წარუდგინონ ანგარიში შესაბამისი არქივების-კოპიის სასამართლოებს მათ წინაშე წარდგენილი ყველა სისხლის სამართლის საქმის შესახებ, ხოლო შემდეგ მათ უნდა მოახსენონ ამ სამართალწარმოების მდგომარეობის შესახებ ისეთ დროს, როგორც აღნიშნული სასამართლოები შე-საბამისად დანიშნავენ.

მუხლი 277. ისინი, ასევე, ყოველ ექვს თვეში ერთხელ თავიანთ შესაბამის არქივ-პისკოპოსის სასამართლოებს გადასცემენ ყველა სამოქალაქო საქმის საერთო სიას; ხოლო ყოველ სამ თვეში ყველა სისხლის სამართლის საქმის სიას, რომლე-ბიც იმყოფება მათი სასამართლოების მიერ განხილვის პროცესში, სადაც აღ-ნიშნავენ აღნიშნული საქმეების აქტუალურობას.

მუხლი 278. კანონი წყვეტს, უნდა შეიქმნას თუ არა სპეციალური ტრიბუნალები იმ ცალკეული, კონკრეტული საქმეების განსახილველად, რასაც კანონი განსაზ-ღვრავს.

მუხლი 279. მოსამართლეები და მაგისტრები, სანამ შეუდგებიან თავიანთი ფუნ-ქციების შესრულებას, დებენ ფიცს, რომ დაიცავენ კონსტიტუციას, იქნებიან მე-ფის ერთგულები, დაიცავენ კანონებს და განახორციელებენ მართლმსაჯულე-ბას მიუკერძოებლად.

თავი II. მართლმსაჯულების განხორციელების შესახებ

სამოქალაქო საქმეებში

მუხლი 280. არცერთ ესპანელს არ შეიძლება ჩამოერთვას უფლება, რომ მოაგვა-როს დავა ორივე მხარის მიერ არჩეული არბიტრის მეშვეობით.

მუხლი 281. არბიტრთა გადანყვეტილება მიექცევა აღსასრულებლად, თუ მხა-რეები არ დაიტოვებენ უფლებას გაასაჩივრონ იგი.

მუხლი 282. ყოველი ქალაქის ალკალდი ამ პროცესში ახორციელებს შუამავლის/მომრიგებლის უფლებამოსილებას და არასწორი საქციელის ან მიღებული ზიანის გამო აღძრული სამოქალაქო საჩივრის ყველა საქმეში მონაწილე მხარეები წარდგებიან მისი, როგორც შუამავლის/მომრიგებლის წინაშე.

მუხლი 283. ალკალდი, რომელსაც ეხმარება კარგი რეპუტაციის მქონე ორი მამაკაცი, რომლებიც დანიშნულია თითოეული მხარის მიერ, ისმენს მხარეთა ბრალდებებს და ორი ზემოაღნიშნული პირისგან რჩევის მიღების შემდეგ, მან უნდა მიიღოს ისეთი ზომები, როგორც მას მიაჩნია საუკეთესოდ კომპრომისის მისაღწევად, ყოველგვარი შემდგომი საქმისწარმოების გარეშე; ხოლო მხარეთა შორის უთანხმოება ფაქტობრივად აღმოიფხვრება, თუ მხარეები გადაწყვეტენ დაემორჩილონ სასამართლოს გარეშე მიღებულ ამ გადაწყვეტილებას.

მუხლი 284. სასამართლოში სარჩელი არ აღიძვრება, თუ არ აღმოჩნდა, რომ დავის მოსაგვარებლად წინასწარ მომრიგებლური ღონისძიებები არ იქნა მიღებული.

მუხლი 285. ყველა სარჩელს, როგორც შედეგიც არ უნდა ჰქონდეს მას, განიხილავს მაქსიმუმ სამი სასამართლო და მიიღება სამი საბოლოო გადაწყვეტილება. როდესაც ორი მსგავსი განაჩენია გამოტანილი და სარჩელი გადაეცემა მესამე სასამართლო განხილვისთვის, ამ მესამე სასამართლო პროცესზე მოსამართლეთა რაოდენობა უნდა იყოს უფრო მეტი, ვიდრე მეორე პროცესზე დამსწრე მოსამართლეთა რაოდენობა იმ პროპორციით, რომელსაც განსაზღვრავს კანონი. კანონი ასევე განსაზღვრავს ზოგად პრინციპებს სხვადასხვა სასამართლოს თვისებიდან და მათ წინაშე წარსადგენი საქმეების ხასიათიდან გამომდინარე; ასევე იმას, თუ როგორ და რა შემთხვევებში უნდა მოხდეს ამ სასამართლოების განაჩენის აღსრულება.

(გაგრძელება შედეგ ნომერში)